

- KÚDELA M. & CELEC P. 2002: Contribution to the knowledge of occurrence of birds in a seepage canal of the Gabčíkovo hydropower project during the winter half-year (Danubian plain, South-West Slovakia). — *Tichodroma* **15**: 44–52.
- MATOUŠEK F. 1961: Niekoľko poznámok k výskytu belúš veľkých, *Egretta alba* (L.) na Slovensku. — *Zprávy Čs. ornit. spol.* **7**: 3–8.
- RANDÍK A. 1969: Faunistické materiály zo Slovenska – 6. — *Ochrana fauny* **3** (1): 25.
- RÁC P. 1974: Správa o zimnom výskyte beluše veľkej (*Casmerodius albus*) pri Bratislave. — *Zprávy Čs. ornit. spol.* **13**: 3.
- STLOUKAL E. & GRUJBÁROVÁ Z.: Databáza lokalít pre mapovanie fauny na území Slovenska. — [Získané: 26.6.2005], <http://www.dfs.sk>.
- SVETLÍK J. 1995: Vodná zložka ornitocenózy Hrušovskej zdrže. — Diplomová práca. Katedra zoológie PriFUK, Bratislava, 63 pp.
- Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky: Informačný systém taxónov a biotopov [online databáza]. Ver. 2.81. — Aktualizované 18.1.2004 [Citované: 26.6.2005], <http://www.sopsr.sk/istb>.
- TRNKA A. 1999: Vtáky rybníkov severozápadnej časti Podunajskej nížiny I. — Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity, Trnava, 96 pp.

Došlo: 28. 6. 2005
Prijaté: 26. 8. 2005

Výskyt chochlačky obojkovej (*Aythya collaris*) v povodí rieky Žitavy – prvý záznam na Slovensku

Occurrence of Ring-necked Duck (Aythya collaris) in the Žitava River basin (W Slovakia) – first record in Slovakia

Jozef LENGYEL¹, Matúš KUKUČKA², Ján GÚGH³ & Tomáš KOMA⁴

¹Nitriansky Hrádok, Za kostolom 2, 942 01 Šurany, Slovensko; lengyel@sopsr.sk

²941 43 Dolný Ohaj 226, Slovensko

³Bešeňov 941 41, Slovensko

⁴Nitriansky Hrádok, Šurany 942 01, Slovensko

Chochlačka obojková *Aythya collaris* (Donovan, 1809) je pôvodným hniezdičom Severnej Ameriky (nearktická zoogeografická oblasť). Je určitou analógiou v starom svete (palearktická oblasť) žijúcej príbuznej chochlačky vrkočatej *Aythya fuligula* (Hudec et al. 1994). V Severnej Amerike hniezdi vo vnútrozemí Britskej Kolumbie, Mackenzie, Labradoru, Quebecu, Morských provincií, v Newfoundlandu južne od Washingtonu, Michiganu, New Yorku a južne od Maine. Izolované populácie sú ďalej na západe a východe USA (Cramp 1977). Je podobným druhom, ako chochlačka vrkočatá, vyznačuje sa približne rovnakou veľkosťou, resp. je o trochu menšia (dĺžka tela: 37–46 cm). Vyznačuje sa kontrastným čiernobielym sfarbením, sivými bokmi tela, dozadu skoseným

čelom a predovšetkým nápadne trojfarebným zobákom.

Dňa 25. 4. 2004 bol adultný samec chochlačky obojkovej pozorovaný v centrálnej močiarnej časti Prírodnej rezervácie Žitavský luh (väčšia plocha otvorenej vodnej hladiny obklopená mokradňou vegetáciou), medzi 9:50–11:30. Rezervácia (48°08'N, 18°18'E) bola vyhlásená v roku 1980 na ploche tzv. Gedrianskych vlhkých lúk (74,7 ha) vyhlásená za chránené územie. Rozprestiera sa na ľavom brehu nivy zregulovanej rieky Žitava v nadmorskej výške 131–133 m n. m. Nachádza sa v katastrálnych územiach obcí Maňa, Michal nad Žitavou a Kmeťovo (okr. Nové Zámky, DFS 7875b). Lokalita je umelo zaplavovaná pomocou stavidiel vodou zo Žitavy.

Pozorovacia vzdialenosť pozorovateľov od chochlačky bola približne 250 až 300 m. Samec po celú dobu pozorovania bol pomerne čulý, neustále lovil potravu (ponáraním sa), spolu s chochlačkami sivými (*Aythya ferina*), s ktorými bol vo voľnom zoskupení. Inklinoval ku samici chochlačky sivej, v blízkosti ktorej sa zdržiaval. Operenie daného samca sa javilo ako úplné a nepoškodené, ostatné druhy kačíc sa nesprávali voči nemu antagonisticky. Usudzujeme, že nepochádzal pravdepodobne zo zajatia. Vzhľadom k dĺžke pozorovania a dobrému počasiu (pre-važne slnečno, neskôr polooblačno, do 14 °C), sme si samca mohli dobre prezrieť (za pomoci monokulárneho ďalekohľadu Meopta, 20–60 × 70 a binokulárnych ďalekohľadov 10 × 50). Samček nás zaujal predovšetkým svojou nápadnou hlavou, ktorá pôsobila akoby trojuholníkovitým dojmom, ktorej ukončenie bolo nápadne predĺžené. Ďalej pomerne „zrazeným“ čelom, ktoré dávalo jeho tvári „nahnevaný“ výraz. Tieto znaky sú veľmi nápadné. Zobák sa nám pri detailnejšom pozorovaní javil byť ako trojfarebný (stredná časť sivá, špička nápadne tmavá, pred tmavou špičkou bol biely pruh, pričom tiež ešte pri koreni zobáka bol úzky biely pruh). Podotýkame, že nám pripadal byť dlhší, čo mohlo byť spôsobené dozadu skoseným čelom. Tieto znaky boli dobre pozorovateľné, ale len za pomoci silnejšie zväčšujúceho ďalekohľadu (ten je pre identifikáciu druhu nevyhnutný). Ostatok tela pôsobil čiernym sfarbením, mimo sivých bokov tela a dvoch polmesiačikovitých bielych škvŕn na bokoch hrude. Čierna hlava sa cez monokulárny ďalekohľad javila akoby so zelenkavým odleskom. Oči boli nápadne žltoranžové. Na prvý pohľad sa chochlačka obojková ľahko dá zmýliť s podobným samcom chochlačky vrkočatej (*A. fuligula*). Dňa 2. 5. 2004 sme danú chochlačku na lokalite už nezistili a ani v nasledujúcom období. Na lokalite boli 25. 4. okrem *A. collaris* a *A. ferina* pozorované ďalšie druhy zúbkozobcov: *Cygnus olor*, *Anas platyrhynchos*, *A. querquedula*, *A. crecca*, *A. acuta*, *A. clypeata* (doposiaľ najvýznamnejšie hniezdne a migračné refúgium zúbkozobcov v okrese N. Zámky).

Doposiaľ na území Slovenska druh zistený nebol, resp. jeho pozorovanie nebolo odpublikované (Danko et al. 2002). V západnej Európe sa vyskytujú pri záletoch predovšetkým samce, a to najmä v mesiacoch október – jún, pričom napr. výskyt v Írsku a Veľkej Británii je častejší od roku 1969. Druh bol predovšetkým v 2. pol. 20. st. zistený tiež vo Francúzsku, Belgicku, Holandsku, Nórsku, Dánsku, Nemecku, Švajčiarsku, Islande, na Azorách (Cramp 1977). Ku Slovensku najbližšie bol zistený v Poľsku. Adultný samec bol pozorovaný v dňoch 5.–25. 4. 1995 na rybníkoch v blízkosti Brzegu, v Sliezsku (Andrzejczyk & Stajszczyk 1996). Tento údaj korešponduje s vyššie opísaným výskytom na Slovensku, oba môžu naznačovať, že do Európy zaletujú pravdepodobne predovšetkým nespárené samce. Otázne je, či sú zaviate búrkami, alebo ide o zálety v rámci hľadania si nových teritórií. Druh na území blízkeho Maďarska zistený nebol (Haraszthy 1998) a ani na území Českej republiky (Hudec et al. 1995). Predpokladáme, že chochlačka obojková pri záletoch do Európy uniká ľahko pozornosti pozorovateľov, zároveň predpokladáme, že jej výskyt je pravdepodobne častejší.

Pozorovanie bolo akceptované Slovenskou faunistickou komisiou (SFK) pre ornitológiu a je evidované pod číslom 06/2004. Ďakujeme M. Kúdelovi za pripomienky k rukopisu.

Literatúra

- ANDRZEJCZYK A. & STAJSZCZYK M. 1996: Pierwsze stwierdzenie czernicy amerykańskiej (*Aythya collaris*) w Polsce. — Not. Orn. **37**: 319–320.
- CRAMP S. (ed.) 1977: The Birds of the Western Palearctic. Ostrich to Ducks. Vol. I. — Oxford University Press, Oxford, London, New York.
- DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRISTÍN A. 2002 (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. — VEDA, Bratislava, 686 pp.
- HARASZTHY L. 1998: Magyarország madarai. — Mezőgazda, Budapest, 441 pp.
- HUDEC K. et al. 1994: Fauna ČSSR. Ptáci I. — Academia, Praha, 671 pp.
- HUDEC K., CHYTL J., ŠTASTNÝ K. & BEJČEK V. 1995: Ptáci České republiky. — Sylvia **31**: 97–149.

Došlo: 1. 1. 2005
Prijaté: 15. 8. 2005